

רגע אחרי הזיכוי: אשתו של אבן-חצירא מנשקת אותו, רמה ירודה ביותר של מוסר ציבורי...

ב אחת הישיבות הראשונות במישר פטו של השר אהרון אבו חצירא. שר חח אחד הסניגורים עם עוזרתו של פרקי ליט המדינה מוסיא ארד במיסדרון. הי כאשר שאלה עורכת-הדין ארד בחיך "מה יהיה?" ענה לה הסניגור בנוסחה הישראלית המקובלת: "יהיה טוב!" הי תובעת היררה רגע וענתה: "טוב למי? למדינת ישראל בטח לא יהיה טוב!" עם קריאת פסק הדין השבוע, היהדה תשובתה של התובעת באולם. האם גרם פסק-הדין טוב למישהו?

עדה-המדינה, ישראל גוטליב, סבל קשה במהלך החקירה והעדות בבית-המשפט. גם ההתייחסות אליו בפסק-הדין אינה חיובית. הוא תואר על-ידי השופט אליעזר גולדברג כך: "ברר שאין מדובר בעד שכולו טלית שכולה תכנה. שהרי הוא עצמו מודה כי היה מעורב בפרשיות שחיתות. מאידך גיסא, אין צורך להעמיק בניכוי נפשו כדי לאבחן את הצלקות שחרטה בו הפרשה, ואת השלכותיהן על תגובתו ואופן עמידתו בחקירה שכנגד. "עתים ניכר היה בעדותו כי הוא מתנתק מן המציאות, וכמי שנתון בעולמות אחרים, ותשובותיו, שבאו ארוני שתיקות ארוכות ואחרי געויות שגער בו השואל כי ישיב, לא ניתנו אלא כדי להיפטר מהשואל בכל תשובה שיחפוץ. וביכר שניחיתו ל- נפשו. בדרך זו בחר מהכתים את עצמו במעשים שלא עשה, וסתר עצמו מיני וביה בנושימה אחת."

בית-המשפט לא התעלם מאישיותו של גוטליב, כפי שנתגלה במעשיו לפני המישר פט: "דמותו של גוטליב עד לגילוי הי פרשה, כפי שהיא מצטיירת לפנינו מן העדויות, היא מורכבת ורב-תפנים. איש שקאריריה הציבורית מילאה את אש עולמו, שלא בחל בכל אמצעי לחזק את כבודו ואת מעמדו. ולמטה חלמו הי נכסף — להגיע לבית-הנבחרים. הוא לא דחה טובות-הנאה ואף יום את קבלתן. והדברים הגיעו עד כדי כך שבכל אחת מנסיעותיו לחו"ל לא היסס לפנות בנאשם שמואל דסקל, ולבקש עזרה כספית. בחור אנה כי אזל לו הכסף... למרות זאת עסק איש זה גם בצורכי-ציבור באמונה, עור לנצרכים וסייע למגובות חולים." וסיכם השופט: "אודה כי בשקלת הי איוון בגוטליב בפרשה זו היו לי לבטים קשים, שביסודם עמדה השאלה, האם יהיה זה בטוח, על אף העובדות המדברות לרעתו הנאשמים 1 (אבן-חצירא) ו-2 (משה

הם למנה גדושה של ביקורת מפיו של השופט כהן. "אני מודע לעובדה שעניין חשיפתם של פרטים וחשדות מחקירות שעורכת המישטרה, ועניין פירסומם של שמות חשודים ונחקרים בכלי-התיקשות, אינם יורדים מסדר-היום של בית-המחוקר קים, הנושא מעסיק מיספטינים ואנשי ציבור, ומעורר ויכוחים עם אלה הדוגלים בחופש המוחלט של העיתונות... לגבי פרשת הפירסומים בכלי-התיקשות בחקר רה המישטרתית במישפט זה, ניתן לקבוע, על סמך הראיות שהובאו לעיל... כי בוצע בנאשמים, וביחוד בנאשם 1 (אבן-חצירא) שבו התמקדה ההתעניינות — מה שמקובל לכנות רצח אופי' בכלי-התיקשות". למרות זיכויים המלא של השר ועוזרו משה גבאי, זכו השניים בהערות שונות בלתי-מתמיות, ואפילו מחשידות, מפי השופטים גולדברג והנשיא לנדא. בפרשה שבה זוכו השניים, "מחמת הספק", עניין השוחד מספינקא, קובע הי שופט גולדברג כי ההסבר שנתנו השניים של פרקליט-המדינה לשמע הדבר, כי אם מאוחר ביותר, "זיכרו של ההסבר שנתנו הנאשמים בבית-המשפט לא בא בחקירה הראשונה של הנאשמים במישטרה, ועובר דה זו אינה מותרת ספק, כי ההסבר אינו אלא פרי מחשבה משותפת אחרת".

אך בית-המשפט ציטט שיחה אחת בין השר לגלאס, שבה נאמר, בין השניים: "יש לעשות כך כדי שנוכל לקבל תרומות למיפלגה באופן חוקי, ובצורה המסודרת ביותר", ועל כך שואל השופט גולדברג: "מדוע לדבר על האופן החוקי יותר, אם לא בהקשר לדברים קודמים על אופן בלתי-חוקי ביותר?" המישטרה נזפת על ההדלפות הרבות לכלי-התיקשות שהיו בדרכי-החקירה, ו- אשר גרמו עוול ונוק חמור לשר-הדתות. ואילו תנ"צ בנימין זיגל עצמו זכה בכיר קורת אישית, באשר לחקירת הנאשם שמר אל דסקל. בית-המשפט קובע כי הופעל לחץ אדיר על דסקל, כדי שיודה ויעיד כי מסר סכום של רבע מיליון לירות כתרומה עבור המפד"ל. הלחצים כימעט שעלו יפה, ודסקל הי כים לחתום על גירסה שאמרה כי אם יתגלה בבית-המשפט כי הכל שקר, לא יועמד לדין ולא ייענש על כך. זיגל עצמו אמנם לא הופיע כעד, אך, דבריהם של עדי-ההגנה בנושא זה מוצאים את סיועם המלא בכתוב בזיכרון-הדברים ש- עליו חתם". העיתונות נאמצעיה-התיקשות זכו אף

גבאי), לסמוך שתי ידיים על ער-תביעה יחיד, נגוע בשחיתות, בלתי-ציב, ושהת- גלה כבלתי-מהימן במיקרים אחרים... מאחר שבדיני-נפשות אנו עוסקים, החלטתי לזכות את הנאשמים בפרשה זו מחמת הספק". (המדובר בפרט האישום על שוחד מישיבת-ספינקא). השופט יהודה כהן היה חריף עוד יותר בהתייחסו אל גוטליב ואמר: "לדעת לא התישות היא שגרמה לאידיקו בתורו בתיו, כפי שניסה לטעון בא-כוח המא- שימה, אלא תשובות-השקר שלו הן ש- גרמו, בסופו של דבר, לתשישותו ברג- עים סווימים במהלך חקירות על-ידי הסניגורים... ברצוני לאמר רק שהופעלו בכללותה לא עוררה בי אמון, וצר היה לי לראותו בקלקלתו". השופט כהן זיכה בשל כך את הנאשמים זיכוי מוחלט, ללא כל ספק.

רצח אופי ורמה ירודה

ע ל הבר-הכנסת דויד גלאס אמר בית-המשפט כי הוא מאמין לעדותו.

מישפט אבן-חצירא: מאחרי הקלעים

הגינוי החריף ביותר לשר בא בעיקבות הצהרתו בבית-המשפט כי אחד משיקוליו להעניק כספים למסודות, שגוטליב המליץ עליהם, היה לחזק את מעמדו של גוטליב בכניברק תוך הנחה שאם ייבחר מחדש לראשות עיריית בני-ברק ירפה מדיניותו להיבחר לכנסת. "שוות אני להודיעויות של פרקליט-המדינה לשמע הדבר, כי אם כאלה היו הנורמות המוצהרות, שעל פיהן נהג שר בישראל, סימן הוא עד לאן הגיעה ההידרדרות המוסרית, שלא פסחה גם על לצפוי לנו אם הידרדרות זו לא תיבלם". הנשיא לנדא גם הוא אמר על כך: "אין פלא שפרקליט-המדינה הביע את הודיעויותו בשמעו דברים אלה, אין ספק שהם מצביעים על רמה ירודה ביותר של מוסר ציבורי, ורובצת על בית-המשפט חובה ברורה להילחם בתופעה מבישה זו." רק השופט כהן זיכה את הנאשמים כליל, מאחר שהוא מאמין להם כי פמאת הזמן שעבר לא הצליחו לזכור כל פרט ופרט, ולכן נתקלו בסתירות או שנויי גים השיטה הנחוגה במשרד-הדתות לחלוקת מענקים ו"הקבלות" (מצ"ג) זכתה לגינוי חריף מצד כל השופטים ש- אמרו כי חלוקת כספי-המדינה נעשית על ידי פטרונים לפי מידת ההשפעה של שר- דלנים למיניהם, כשהפרוטקציה מכה שר- רשים, ובצל ענפיה חוסים, "עשבים שר- טים", הגיוונים ממנה והמוינים אותה, שריהדות העיד, כי שיטה זו נקוטה גם בידי יתר משרד-הממשלה: "אין לפנינו עדות כלשהי בנוגע למצב במיש- רדים אחרים של הממשלה, אולם אם נכיר נים הדברים, הרי שהצורך בעקירת הנגע זה הינו דחוף עוד יותר, טיכם הנשיא, אילנה אלון

שלושה שופטים, אולם פרקליט-המחוז כבר אמרה בשיחה כי היא אינה מתכוונת לעשות זאת. כרגיל מתחלקים תיקי בית-המיש- פט בתלאביב בין השופטים לפי סדר האותיות הראשונות בשמם של הנאשמים. האותיות אל"ף עד דל"ת שייכות בבית-המשפט המחוזי בתלאביב לשופט ויקטוריה אוסטרובסקי-כהן. כלומר, לפי הסדר הרגיל ישפט שריהדות בפי הגברת אוסטרובסקי- כהן, מי שהיתה בזמנו פרקליטת מחוז-המרכז וגם פרקליטת מחוז תלאביב. מאחר שעל כתב-האישום החדש תחום פרקליט-המדינה, יכול הוא עדיין לפנות בעצמו ולבקש כי התיק יידון בפני שלושה שופטים, מאידך, יתכן כי נשיא בית-המשפט-המחוזי, בנימין כהן, יבקש לדון בתיק זה בעצמו. כל מישפטן יודע איזו השפעה יש לאופיו של השופט על מהלך המישפט. יש שופטים הנחשבים כנוחים לתביעה, ויש אחרים הנחשבים מבית-היילל. כך שקביעת השופט חשובה עד מאוד בשלב ראשוני זה של ההליכים. החסינות: הכנסת התשיעית הסירה את חסינותו של שריהדות בשניה, ממש ברגעים האחרונים לקיומה, אם ילך שריהדות ברכימה כלשהי, וייבחר לכנסת הבאה, האם ירכוש חסינות חדשה? לדעת רוב המישפטנים בחירתו לכנסת העשירית תקנה לו חסינות חדשה ורעננה, שעל הכנסת יהיה לשוב ולדון בהסרתה, באשר לתביעה שכבר הוגשה, לדעת מישפטנים אחרים הסרת החסינות תחול עליו בתיק זה גם להבא, ולכנסת הבאה לא יהיה מקום להתערב בכך. לדברים יש כמובן משמעות מהותית. אם הסרת החסינות נמשכת, כפי שנוטים לחשוב בפרקליטות-המדינה, יימשך המישפט ללא כל הפרעה. אולם אם יקבע כי יש צורך בהסרת חסינות בכנסת העשירית, יתכן מאוד כי המישפט יוקפא ויישאר במקרה זמן ממושך ביותר. איש אינו יכול לנחש היום את שיקוליה של הכנסת העשירית, שטרם נבחרה. יתכן מאוד כי ועדת-הכנסת העשירית תהיה מושפעת מזיכוי של השר בתיק הראשון, ותסרב להסיר את חסינותו, וכך יתקע המישפט, אשר בוודאי לא יפתח לפני מועד הבחירות, לזמן בלתי-ידוע.

ישפטו הראשון של שריהדות התקיים בירושלים. מישפטו השני הוגש לפני בית-המשפט המחוזי בתלאביב. אהרון אבן-חצירא עצמו מתגורר באשדוד, שהיא בתחום סמכותו של בית-המשפט-המחוזי בבאר-שבע. כרגיל נקבע מקומו של השיפט לפי מקום-מגוריו של הנאשם, או לפי המקום שבו נעברה העבירה, כך מתאפשר לתביעה לתמרן כרצונה בין האפשרויות. אף אחד מהנאשמים עם אבן- חצירא במישפט-המחוזי בבאר-שבע, שהשופט שיוחסו להם הושלמו ברובן במוקד 1 בתלאביב, או בכניברק. ואמנם, בתחילת הדיון טען סניגורו של שמואל דסקל, יעקב ויינרוט, כי לבית-המשפט בירושלים אין סמכות לדון במישפט. או טיקן פרקליט-המדינה את כתב-האישום והוסיף כי ביקרה אחד של שוחד קרה בירושלים. בזאת הפך בית-המשפט בירושלים בריסמטו בנידון. למישפטנים בארץ היה ברור כי כיוון שזוהו המיקרה הראשון בהיסטוריה הישראלית שבו עמד שר לדין, רצתה הפרקליטות להעמיד בראש התביעה את הבכיר בפרקליטי המדינה — גבריאל נד, פרקליט המדינה, וכך נבחרה האפשרות, שנתנה לבך את המקום הראשי לאור זקרוי העיתונות והטלוויזיה במישפט השנה בירושלים. מקום השיפט השני נבחר להיות מחוז המרכז, שבראשו פרקליט-המחוז, שרה סירוטה, וכך, למרות מקום-מגוריו של השר באשדוד, נבחרה האפשרות השנייה, והיא המקום שבו בוצעו חלק מהעבירות המיוחסות לו, כלומר רמלה, שהיא בסמכותו של מחוז שיפט המרכז, ונידונה בתלאביב. כיוון שהעבירות המיוחסות לאבן-חצירא בתיק החדש אינן מצדיקות הרכב של שלושה שופטים, יש גם כאן מקום לתימרון. בעת המישפט הראשון בחר פרקליט-המדינה לבקש מנשיא בית- המישפט-המחוזי, בגלל חשיבות העניין, להעמיד את השר לדין לפני הרכב של שלושה שופטים, למרות התנגדותו של הסניגור, שלמה תוסיה כהן, ונתקבלה בקשת התובע, והמישפט נשמע לפני הרכב של שלושה שופטים. תאורטית יתכן כי גם בתלאביב תבקש התביעה הרכב של